

Massanet: una tauromàquia congelada i delirant

d'una funambulesca i visionària vida interior. Penso en Alfred Jarry.

Evarist Vallès, en el període que determinen els dibuixos que ara podem revisar retrospectivament, anava amb plena consciència a la recerca d'uns ressons onírics indefugibles, on hi senyorejaven el dolor i el pressentiment eròtic. Sembla com si, quan se li desvetllava una idea de malson, concentrés el seu esforç en el fet de detallar, amb tota possible precisió, les vibracions noves, gairebé imprevisibles que en naixerien, i de fixar-les amb representacions acumulades al volt de la idea central. Aquesta és probablement l'explicació de l'especialíssima impressió, alhora de dispersió imaginativa i de lucidesa intel·lectual, que tan sovint ens dona aquesta obra. A l'interior d'Evarist Vallès, s'hi va adherir d'ençà d'aleshores una gran maduresa d'esperit, suavitzadora del seu talent aspre i un xic hiperbòlic. La il·lusió i el dubte travessen aquets dibuixos estremits i patètics, tot perseguint febrilment les més ínfimes formes d'allò que és sensible.

Esteve Francès obre els ulls a totes les estàtues orbes. Aquets quadres tan sòlids, no equivalen al realisme de la imaginació, ans al contrari són el resultat d'una realitat imaginada i suggestiva. El seu univers roman clos i hermètic; respon tant a una interpretació de la història de l'art, com a la substància de la seva vida pròpia. Per això és sincer i apassionat. El seu estil és una part de la veritat vista per un temperament revolucionari.

Aquests artistes...

El Museu de la Rambla hostatja un conjunt d'obres de pintors surrealistes empordanesos.

Ara com ara, trobo plausible la iniciativa. L'exposició neix aquí, a Figueres, al llombríglol del federalisme, al bell mig d'una situació política marcada pel perill d'una reacció feixista tenyida de reformisme nyeu-nyeu. El diagnòstic és arriscat encara, però, això sí, quant a les nacionalitats, tirant a funest. Entre el desconcert del present i la incògnita ombrívola de l'esdevenidor, prop de la incertesa i del dubte, de bracet amb la més misteriosa i tètrica de les interrogacions, retornen els bruixots. Retorna l'art —també l'esperit?— premonitori més significatiu i més exaltat de l'avantguarda estètica de l'Europa d'entreguerres: el surrealisme: la intuïció erigida en divinitat. Un art imaginatiu, potser desproporcionat, però intensament humà, que avui podem repassar i revisar a Figueres, quant a la seva projecció històrica empordanesa.

Dalí i Massanet són les claus de volta que subjecten la

Una expo

Turró participa en aquesta mostra amb una sèrie esplèndida de dibuixos que són un compendi del seu pensament poemàtic i de ciència-ficció. Compte però!, car tots els nous i tots els velles somnis humans, si els necessitem per viure, ells ens necessiten per a reviure. Els cal la nostra passió, els nostres desigs. Anem creant el món submarí, immergit de Turró, a mesura que ens creem nosaltres mateixos. L'artista de Roses recrea l'herència de fantasmes que ens envolta. L'esperit romàntic i alhora científic del gran Turró, és molt proper al de Hoffman, al de Lautréamont, i especialment al de Raymond Roussel.

El considerable mural-moral d'Angels Santos, és d'un sadisme refinat i angèlic, que obsessió i excita a la vegada. És un Bosco de Nadala aparentment feliç i confiada. És un paradís perdut on s'hi apleguen les trivials activitats quotidianes d'uns homenets il·luminats per la celèstia d'un Déu implacable que necessita criatures masoquistes i una mica menopàusiques. És un mena de Jardí de les Delícies vist de dalt estant del gobus de Montgolfier.

Figueres ofereix unes composicions temàtiques estructurades damunt diferents zones de sonoritat, d'intensitat i de volum. Quant a Remei Varó, ja donarem la nostra opinió el dia que sigui possible veure-li quelcom més que una sola obra. Finalment, tant d'en Blanquet com d'en Pitxot, tot i lamentar-ho qui sap-lo ja que es tracta d'un parell d'artistes prou dignes, crec que no és adient de parlar-ne dins d'un context estrictament surrealista.

Surrealistes de l'Empordà, benviguts sigueu! De la vostra tasca, sense cap concessió a l'emoció fàcil i desordenada, s'eleva una ressonància fraternal. Tenim el goig de descobrir, al fons de la vostra recerca desesperada, que tot està en nosaltres. L'home, malgrat la necessària comunitat de la lluita, es troba altre cop sol; martiritzada estàtua de sal en el desert. Sol i únic...

Narcís Pijoan